מודד ורמינהו חביתי כהן גדול כו'. מסא דקאמר ר"מ ומחוק שבו מודד לחביתי כ"ג לא בעי לאקשויי דסלקא דעתך שפעמים מודד בזה ופעמים בזה: **במה** מחלקה לחלות. פירש בקונטרס שמחלקה לעיסה וא"א לומר כך דהא אמרינן לקמן (דף פח:) דרביעית ממשחה שבו היה מודד לחביתי כ"ג רביעית שמן לכל חלה וחלה וקודם ליסה צריך לבלול כשהוא סלת ומכל מקום לא אפשר לעשות בו טורטני דמשקולת ומאזנים שימן קלנה בסלת כמו בעיסה ומדה קטנה כל כך של ג' משנים עשר בעשרון לא רצו לתקן ואפשר דקטנה כל כך גם היא אינה שימן ברכה:

מהו שיקדש קמצים בגודש שלו. פי' בקונטו' שני קומצי לבונה בלא בזיכין וקשיא דהוה ליה למימר לבונה בהדיא ועוד כיון דעם שולחן נמי בעי בזיכין כדכתיב כפותיו ומניח לקמן בפרק שתי הלחם (דף לז.) כפותיו אלו הבזיכין היאך מיסק אדעתין למימר דסגי בלא בזיכין ונראה לפרש דמיירי בקומץ של מנחה כדאמרי' בפ"ק (לעיל מ.) דמנחה שקמלה בהיכל כשרה ומיהו הא דמסיק אינו מקדש ליקרב אבל מקדש ליפסל לפי' הקונטרס ניחא דמקדש ליפסל בטבול יום ובלינה דאי לאו שולחן לא מיפסלי דעדיין לא נתקדשה בכלי שרת כיון דלא נתנה בבזיכין אבל למאי דפרישית [יט] הא מיקמי הכי כבר נתקדשה כולה מנחה בכלי שרת ומיפסלא בטבול יום ובלינה ויש לפרש כי ההוא דף"ק (שם ו:) גבי זר שקמץ דמקדשין ליפסל לענין דלא מהני מו חזרה מאחר שנתקדש הקומץ על השולחן: **שנתות** היו בהן. בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף פו:) אמרי' כדאמר רב כהנא שנתות היו בהן ר"ג שנתות היו במדות ופירש שם רבינו שמואל דמילתא דרב כהנא בפ' שתי מדות ואיתא כאן אלא משנה שלימה שנינו אבל במסכת שבת פרק המוציא יין (דף פ:) גבי אנדיפי מפרש רב כהנא שנתות כדתנן שנתות היו בהן והשתא הכי קאמרינן התם כדאמר רב כהנא על מירוץ אחר שנתות היו בהן הכא נמי נתרץ שנתות היו במדות:

מחוק שבו היה מודד לחביתי כהן גדול וחכמים אומרים לא היה שם אלא עשרון אחד שנאמר [1]ועשרון אחד לכבש האחד א"כ מה ת"ל עשרון עשרון לרבות חצי עשרון ור"מ חצי עשרון מנא ליה נפקא ליה מועשרון[2] [ב]ורבנן וי"ו לא דרשי ורבי מאיר האי ועשרון אחד לכבש האחד מאי עביד ליה ההוא שלא ימדוד לא בשל שלשה לפר ולא בשל שנים לאיל ורבנן נפקא להו מנקודו דתניא אמר ר' יוסי למה נקוד וי"ו שבאמצע [2]עשרון של עשרון ראשון של יום טוב הראשון של חג שלא ימדוד לא בשל ג' לפר ולא בשל שנים לאיל ורבי מאיר נקודו לא דריש: חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לחביתי כהן גדול: מודד ורמינהו [ג]חביתי כהן גדול לא היו באין חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו אמר רב ששת מאי מודד נמי דקתני מחלק בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חצי עשרון לרבי מאיר גדוש היה או מחוק היה (סימן חצ"י חבית"י שלח"ן) ותיבעי לך לרבנן לרבנן עשרון גופיה קא מיבעיא [א] להו גדוש היה או מחוק היה אמר ליה מדר' מאיר נשמע לרבי מאיר ומדרבי מאיר נשמע לרבנן ומדאמר ר' מאיר עשרון מחוק חצי עשרון נמי מחוק מדר' מאיר עשרון מחוק לרבנן נמי מחוק בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חביתי כ"ג במה [ב] מחלקן לחלות ביד או בכלי [א]פשיטא דביד דאי בכלי טורטני יכנים ויכנים כיון דבקללה כתיב לאו אורח ארעא בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא שלחן מהו שיקדש קמצים בגודש שלו מדמקדש [ג] לחם קמצים נמי מקדש או דלמא דחזי ליה מקדש דלא חזי ליה לא מקדש א"ל אינו מקדש איני והאמר [ג]רבי יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחצה קופל נמצא שלחן מקדש חמשה עשר טפח למעלה לדברי האומר טפחיים קופל נמצא שלחן מקדש י"ב טפח למעלה [ב]א"ל אינו מקדש ליקרב אבל מקדש ליפסל: **מתני'** [ג]שבע מדות של לח היו במקדש הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין לוג וחצי לוג ורביעית לוג [ד]ר' אליעזר בר ר' צדוק אומר שנתות היו בהן עד כאן לפר ועד כאן לאיל עד כאן לכבש ר"ש אומר לא היה שם הין וכי מה היה הין משמש אלא מדה יתירה של לוג ומחצה [ד] היתה שם שבה היה מודד למנחת כ"ג לוג ומחצה בבוקר לוג ומחצה בין הערבים: **גמ'** תנו רבנן שבע מדות של לח היו במקדש רביעית [ה] לוג וחצי לוג ולוג ורביעית ההין ושלישית ההין וחצי הין והין דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית [ה] לוג רבי שמעון אומר לא היה שם הין וכי מה היה הין משמש את

מחוק שבו היה מודד לחביתי כהן גדול וחכמים אומרים לא היה שם אלא עשרון אחד שנאמר [1]ועשרון אחד לכבש האחד א"כ מה ת"ל עשרון עשרון לרבות חצי עשרון ור"מ חצי עשרון מנא ליה נפקא ליה מועשרון[2] [ב]ורבנן וי"ו לא דרשי ורבי מאיר האי ועשרון אחד לכבש האחד מאי עביד ליה ההוא שלא ימדוד לא בשל שלשה לפר ולא בשל שנים לאיל ורבנן נפקא להו מנקודו דתניא אמר ר' יוסי למה נקוד וי"ו שבאמצע [2]עשרון של עשרון ראשון של יום טוב הראשון של חג שלא ימדוד לא בשל ג' לפר ולא בשל שנים לאיל ורבי מאיר נקודו לא דריש: חצי עשרון מה היה משמש שבו היה מודד לחביתי כהן גדול: מודד ורמינהו [ג]חביתי כהן גדול לא היו באין חצאין אלא מביא עשרון שלם וחוצהו אמר רב ששת מאי מודד נמי דקתני מחלק בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חצי עשרון לרבי מאיר גדוש היה או מחוק היה (סימן חצ"י חבית"י שלח"ן) ותיבעי לך לרבנן לרבנן עשרון גופיה קא מיבעיא [א] להו גדוש היה או מחוק היה אמר ליה מדר' מאיר נשמע לרבי מאיר ומדרבי מאיר נשמע לרבנן ומדאמר ר' מאיר עשרון מחוק חצי עשרון נמי מחוק מדר' מאיר עשרון מחוק לרבנן נמי מחוק בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא חביתי כ"ג במה [ב] מחלקן לחלות ביד או בכלי [א]פשיטא דביד דאי בכלי טורטני יכנים ויכנים כיון דבקללה כתיב לאו אורח ארעא בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא שלחן מהו שיקדש קמצים בגודש שלו מדמקדש [ג] לחם קמצים נמי מקדש או דלמא דחזי ליה מקדש דלא חזי ליה לא מקדש א"ל אינו מקדש איני והאמר [ג]רבי יוחנן לדברי האומר טפחיים ומחצה קופל נמצא שלחן מקדש חמשה עשר טפח למעלה לדברי האומר טפחיים קופל נמצא שלחן מקדש י"ב טפח למעלה [ב]א"ל אינו מקדש ליקרב אבל מקדש ליפסל: **מתני'** [ג]שבע מדות של לח היו במקדש הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין לוג וחצי לוג ורביעית לוג [ד]ר' אליעזר בר ר' צדוק אומר שנתות היו בהן עד כאן לפר ועד כאן לאיל עד כאן לכבש ר"ש אומר לא היה שם הין וכי מה היה הין משמש אלא מדה יתירה של לוג ומחצה [ד] היתה שם שבה היה מודד למנחת כ"ג לוג ומחצה בבוקר לוג ומחצה בין הערבים: **גמ'** תנו רבנן שבע מדות של לח היו במקדש רביעית [ה] לוג וחצי לוג ולוג ורביעית ההין ושלישית ההין וחצי הין והין דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית [ה] לוג רבי שמעון אומר לא היה שם הין וכי מה היה הין משמש

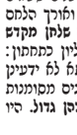

מעושרון. וי"ו שבראש ועשרון דרים: **מנקוד.** נקוד בא למעט ולחסר את האות ולהכי ממעט לה לגיבה דעשרון שיהו עשרונות מלומלמים ולא שתהא שם מדה מחזקת שני עשרונים: **מודד.** משמע לכתחלה בנקב מביא מתוך כיסו חצי עשרון: **מדר' מאיר נשמע לר"מ.** מתחלת מילתא נשמע לאידך מילתא: **מדאמר ר' מאיר עשרון דחביתין מחוק.** אלמא ס"ל מדת חביתין במתוקה: **חצי עשרון נמי מחוק.** דהא אל חביתין הוא: **ומדר"מ מחוק לרבנן נמי מחוק.** שהרי אף חביתין נמדדין בו דהכא לא פליגי ר"מ ורבנן אלא במנין עשרונות: **במה מחלקה.** לעיסה לחלות שהיא באה שם חלות לבקר ושם חלות בין הערבים: **ביד.** בלא מדה: **או בכלי.** במדה. שאר מנחות דבאות עשר עשר פשיטא לן דסגי ליה לחלקן ביד דלא אכפת לן אם זו גדולה מזו כדתניא בשלהי אלו מנחות (שם:) כל המנחות שריבה במדת אלמן או שמיעט במדת אלמן כשרות חוץ מלחם הפנים וחביתי כ"ג ונלחם הפנים לא היתה העיסה מתחלקת דכל חלה שני עשרונים וגושם כל אחד לעצמה (לקמן לד.): **טורטני יכנים.** וכי משקלתא יכנים בעזרה. וקא פריך ויכנים ומה אכפת לן: **כיון דבקללה כתיב.** והשיבו לחמכם במשקל: **בגודש שלו.** להכי קאמר גודש דשולחן אין לו תוך ואם נתן עליה שני קומצי לבונה בלא בזיכין אבל הלחם מהו שיקדשם כאילו היה שם הבזיכים: **דחזי ליה.** לחם חזי לשלחן אבל בלא בזיכים: **והא אמר ר' יוחנן.** בפ' שתי הלחם: **לדברי האומר.** לחם הפנים טפחים ומחצה באמת בת חמשה טפחים: **קופל.** שדופן הלחם היה כפול עוביים ומחצה לפי שאורך הלחם היה עשרה עוביים ורוחב הלחם ברוחב השלחן נמצא שהכופל טפחיים ומחצה מכאן כלפי מעלה שהיה עשוי כמין תיבה פרולה כדאמרי' בפ' שתי הלחם (לד.): **נמצא שלחן מקדש למעלה ט"ו טפחים.** דשם חלות היו במערכה זו על גב זו לכל אחת שני טפחים ומחצה הוו להו ט"ו טפחים עולה למעלה מן השלחן ומקדש שלחן את הטעון המתחתון: **לדברי האומר טפחים.** באמת בת ששה טפחים: **נמצא שלחן וכו'.** וכ' יוחנן בשאר מילי קאמר כגון קמצים דמקדש להו גודש כשלחן דאי בלחם אחו עד השתא לא ידעינן דשלחן מקדש לחם: **אבל מקדש ליפסל.** בטבול יום ובלינה קדוש ליפסל כאילו קדש בבזיכין עצמן: **מתני' שנתות היו בהן.** לא היתה שם אלא הין וכו' היו סימנים מסומנות אלו פגימות: **עד כאן לפר.** חלי ההין: **ועד כאן לאיל.** שלישית ההין: **אלא מדה יתירה.** היתה שם להשלים שבע מדות: **חביתי כהן גדול.** לה ג' לוגין שמן לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערבים כדאמרי' בפ' התכלת:

עין משפט נר מצוה

ג א מיי' פי"ג מהלכות מעה"ק הלכה ד:
ד ב מיי' פי"ח מהלכות פסולי המ"מ הלכה כד:
ה ג מיי' פ"ח מהלכות כלי המקדש הלכה ח:

שינויי נוסחאות

א] מיכנעיא לי. (ש"מ): **ב]** גי' רש"י ותוס' במה מתלקה. והגי' שלפנינו הוא מהרמב"ם פי"ג מהל' משכה הקרבנות (הי"ד). (ש"מ): **ג]** מדמקדש בגודש לחם. (ש"מ): **ד]** ומתלה היה שם שבה היה מודד לחביתי כה"ג. (ש"מ): **ה]** חיצה לוג ממחקה. (ש"מ): **ו]** מנקודי. (ש"מ): **ז]** ומדלרבי מאיר. (צ"ק): **ח]** דלא היה. (ש"מ וצ"ק): **ט]** רבי מאיר אומר מחוק. (צ"ק): **י]** וכי טורטני. משקלות: ויכנס. אם היה צריך להניח. (מ"ה): **יא]** אם כן היה. (ש"מ): **יב]** השלחן בין לחם ללחם ולא. (ש"מ): **יג]** קומץ לבונה. (ש"מ וצ"ק). ועיין יפה ותוס' יד] מלכו של לחם. פ"ג. (ש"מ): **טו]** הוא"ל ועשאה שלא כמצותה דשוב אין יכול להחזיר לעשרון. (ש"מ): **טז]** אם ד' מלוה. (ש"מ ומ"ה): **יז]** אחת בימי. (ש"מ וכנו"ר בצ"ק): **יח]** גמ' מה"ד דחצי לוג דהיינו ב' רביעיות: רבי יהודה. (ש"מ): **יט]** דפרישית קשה הא מיקמי. (צ"ק):

מוסף רש"י

חביתי. היינו מנחת מחבת כ"ג שמביא בכל יום דכתיב בלו אם אהבן מחליתה בבקר, על אם מחבת קרו לה חביתין דכתיב (ויקרא ו) על מחבת בשמן תעשה. לא היו באין חצאין. אלא יביא חלי עשרון בבקר ומביאו וחלי עשרון בערב ואם"ש שקריבה לחלקין דכתיב מחליתה בבקר, מחליתה משמע מחליתה של שליתה, מחלה מתוך שלם הוא מביא שמביא עשרון שלם ותולהו (לעיל ג:). **נמצא שלחן מקדש חמשה עשר טפח.** כ' טפחים ומחצה לכל לחם וסם שם חלות זו על גב זו נמצא שלחן מקדש ט"ו, ונקדש מינה דאי יסיב כאויר השלחן מידי בתוך ט"ו טפחים מקדש ליה ליפסל בלינה (להלן צו.).

שיטה מקובצת

מהו שיקדש קמצים. פ"ה שני קומצי לבונה וקשה וכו' כאשר כתוב בתוספות. ונראה דאחייני בקומץ מנחה דאע"ג דאמר לעיל (ז.) דכהחזירה לניפה לא קדש משמע דלא קדש רק תוך לבי ה"מ בשאר כלי שרת אבל שלחן דמקדש ליה בגודש מינכרא ליה דאע"ג דאתן קומץ בהיכל לא מנחה שנקמלה בהיכל כשרה ומיהו במנחה נופה לא קא מבעיא ליה דשמא אין דרך לסמיסה בהיכל כיון דלא מתקדשה בכלי. גליון: **אבל מקדש ליפסל.** פ"ה ביולא ובלינה. וקשה דאתן כלי שרת מקדש ליפסל ביולא ואי אמרת לינה גרידא מיפוק ליה מטום קדוש המנחה לפירוש דפר' לעיל. וי"ל כגון שקמץ זר ולאיבא דמ"ד לעיל יחזיר והכא בקמץ וקדש לא יחזיר לחבי מהניא קדוש שלשן ליפסל בלינה ליה תקנתא. גליון: **תוספות** ד"ה בבה. ואי אפשר לומר כך דהא אבור' לקמן וכו'. וי"ל הגליון, פי' הקונט' שממלקה בעיסה לחלות וכו'. ולא נראה דלקמן אמריינן (פח.) דרביעית שמן לחביתין של כהן גדול לכל חלה וחלה בפני עצמה דשמן צריך ליתן בקטנה בכולה, ונראה דממלקה בקטנה ואחיליו הכי קרי ליה סימן קלנה אע"ג דקרא דקלנה לא כתיב רק בלחם והשיבו לחמכם במשקל מ"מ למדוד דבר מועט כ"כ קרי סימן קלנה ולכך מחלקה ביד. ע"כ:

מסורת הש"ס

ה) [לעיל נא.: מ"ש], ו) לעיל נ:, ז) [לקמן לו.], ד) ב"ב פו: שבת פ:.

תורה אור השלם

1. וְעִשָּׂרוֹן אֶחָד לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים: במדבר כט ד
2. וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים: במדבר כט טו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מחוק וכו' קרקע הס"ל ותמ"ל מ"ה מועשרון מו"ר דועשרון: (ב) ד"ה ומדל"מ וכו' ומסלי עשרון לרבנן כפ"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ד"ה וכי מה וכו' בימי משה:

גליון הש"ס

גמ' פשיטא דביד. עיין לעיל דף עו ע"ב תוספות ד"ה שריבה:

רבינו גרשום

שתי מדות

מחוק שבו מודד לחביתי כ"ג. כדאמר' חדש משל כ"ג שהיה גודש בתוכה. שלא ימדוד מדה של ג' לפר. שאותו ניקוד שעל ו' בא למעט: [חצי] עשרון לר' מאיר גדוש היה או מחוק. מדאמר ר"מ עשרון של כ"ג מחוק. **ומדלר' מאיר מחוק** זה וזה **לרבנן נמי** מחוק זה וזה: אותן י"ב חלות שעושין מחביתי כ"ג **במה מחלקן לחלות ביד** או **בכלי.** ישער בידו או יחלקם בכלי: **דאי בכלי** וכי **טורטני יכנים.** א"כ היה צריך להביא משקלות: **דכיון דבקללה כתיב.** והשיבו לחמכם במשקל: **שלחן שיקדש** קמצין. כגון קומץ מנחה או של לבונה בלא בזיכין בגודש שלו בין לבזביו אלא בתוך שלו בין לבזביו אלא למעלה בגודשו שהניח הקומץ בין לחם ללחם: **אינו מקדש.** שאין דרכו לקדש אלא הלחם: **לדברי האומר טפחיים ומחצה כופל.** כדאמרינן בפרק שתי הלחם נותן ארכו של לחם שהוא עשרה טפחים כנגד רוחבו של שלחן שהוא ה' טפחים נמצא אורך של לחם יותר מרחבו של שלחן ה' טפחים ונמצא כופל כל לחם לחם טפחים ומחצה מיכן נמצאו שש כפולין של טפחים ומחצה של מערכת גבוהין ט"ו טפחים נמצא השלחן מקדש ט"ו טפחים למעלה כל דבר בין לחם בין קמצין בגודש שלו דהיינו עד ט"ו טפחים: **ולדברי האומר טפחים כופל.** היינו רבי מאיר (ובלל): **אבל מקדש ליפסל.** הקמצים בלינה: **ר' אליעזר בר צדוק אומר.** לא היו שבע מחשב ממה בלבד ושנתות סימניות היו בו: רבי יהודה מחשב ממה למעלה למטה: רבי מאיר ממעלה למטה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אף לדבריכם חצי לוג [ולוג] לא יעשה שרביעית היתה שם. ורבנן סברי דלא דמי [ב]כמדה של לוג ומתאה לא בריכם אלא חצי לוג למילי טובא לסוטה ולתודה ולמנורה: **בירוצי מדות נתקדשו.** למאן דאמר לא נתקדשו ניחא הא דאמר לקמן (דף 5.) מותר נסכים לקין מזבח ומפרש [א] רבינו חייים בר' יוסף בירוצי מדות דיש להן פדיון ולוקחין ממותר נסכים כבשים לעולה ומקיליין אותו אבל למאן דאמר נתקדשו קשיא הא אין להם פדיון ויש לומר דמיירי בנסכי צבור ולב"ש דין מתנה עליהן כדמפ' בירושלמי דשקליים ומיהו אם לו מיפסלי בלינה כדאמרינן לקמן דלענין הכי לא מתנו ומדמיפסלי בלינה נמי יש לדקדק דקסבר בירוצי מדות נתקדשו ואם תאמר וגגזור שמא יאמרו מוליאין מכלי שרת לחול כדגזרינן התם [ב] לר' יוסי [ב:] בלח בדנעקר ולעיל בפ' התודה (דף עט.) ויש לומר הכא לא גזרינן [ג] דאמרינן לגפסייהו בירוצין לא נתקדשו: **ומאן דאמר מלמעלה למטה קסבר מלאים שלא יחסר ולא יותיר.** הלכך יעשה הין מלומלם וממנו יכוין שאר המדות ומאן דאמר רביעית יעשה שאר המדות בריבע ומרביעית יעשה שאר המדות עד הין ואי אפשר לעולם שלא יהו שתי מדות קטנות [ד] כשמדדו לתוך אחת גדולה שלא יהו יתירות עליה מפני האופיה הגדולה כשמערין שני כלים בתוך כלי אחד אבל כשמודד בהין את חצי הין שופך מן הין לחצי הין בנחת אין כאן אופיה כך מוגה בפירושי רש"י ועוד יש לפרש דהיינו טעמא דמאן דאמר מלמעלה למטה הוי סימן דכמו שהולך ומתסר ואינו הולך ומוסיף כך לא יותיר דאפי' נתקדשו בירוצין היינו דיעבד אבל לכתחילה לא יותיר ומאן דאמר מלמטה למעלה הוי סימן דכמו שהולך ומוסיף כך יכול להותיר הכיוריון: **שבע** מדידות. [ה] פירוש לתוך כלי אחד דשנתות היו בהין וכן פי' בתוספתא דלא היתה שם שלא הין וקשיא דבתוספ' (פ"י) תניא אמר ר"ש [ב"ר לקוק] ד' מדות של לח היו במקדש ובמתניתין נמי לא קתני שנתות אלא לפר ואיל וכבש: **רביעית מים למצורע.** תימה דבפ' בתרא דנגעים תנן כיצד מטהרין את המצורע היה מביא פייליי של חרס חדשה ונותן לתוכה חצי לוג מים והגיה הרב רבינו יהודה בן הרב רבינו יום טוב רביעית מים כדתנן הכא ורב רבינו יום טוב בר יצחק מפרש דתנאי היא כדאשכחן [ו] גבי קטורה בפ' היה מדבח (דף טז: ושם) [ז] שלשה לריכין שירלו עפר סוטה ואפר פרה ורוקן יבמה משום ר' ישמעאל אמרו אף הם לפור ומפרש טעמא דר' ישמעאל משום דכתי' וטבל אותם בדם הלפור השחוטה ומים הבא מים שדם הלפור ניכר בהן וכמה הן רביעית ומסתברא דרבנן דלא חייש בעו חצי לוג כדתנן התם גבי סוטה ונותן לתוכו חצי לוג מים והגיה הרב רבינו יום טוב בן הרב רבינו יום טוב בר יצחק מפרש דתנאי היא דכאשכחן [ח] לחשוב גבי דתנן הכא במתני' רביעית מים למצורע וחצי לוג לסוטה ועוד בגזיר בפ' שלשה מינין (דף לח.) קא חשיב גבי עשר רביעית [ט] [רביעית] מים למצורע ופריך [י] דלא חשיב רביעית מים לסוטה ומשני דבפלוגתא לא קמיירי אלמא [יא] דמצורע לאו פלוגתא היא ושמא אף דפלוגתא היא לא חשיב לה לפלוגתא וחזוקא בסוטה פליגי כדקאמר במתני' דר' יהודה [יב] כשם שממעט בכתב כך ממעט במים דלא היה ניכר בחצי לוג אבל במצורע [יג] אע"ג דלכולי עלמא הוי ברביעית פליגי הכי דמר בעי אדמומית דם גמור ומר לא חיים אלא אפי' נתבטל במים וליכא אלא חזותא בעלמא שיש בו קצת אדמומית: אי

אם מי אביא תחתיו אלא מדה יתירה של לוג ומחצה היתה שם שבו היה מודד לחביתי כהן גדול לוג ומחצה בבקר לוג ומחצה בין הערבים אמרו לו חצי לוג היתה שם ואפשר לשער בחצי לוג אמר להם אף לדבריכם [א] [חצי לוג] ולוג לא יעשה רביעית היתה שם ואפשר לשער ברביעית אלא זה הכלל היה במקדש כלי שמשמש מדה זו אינו משמש מדה אחרת: [ב] (ר' אלעזר בר' צדוק אומר שנתות היו בהין וכו'): מאי איכא בין רבי מאיר לרבי יהודה אמר ר' יוחנן [ג] בירוצי מדות איכא בינייהו למאן דאמר ממטה למעלה קסבר בירוצי המדות נתקדשו ורביעית יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער דקא עיילי להו בירוצין למאן דאמר ממעלה למטה קסבר בירוצי מדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער [ג] בהא דקא נפקי בירוצין אביי אמר דכולי עלמא בירוצי המדות איכא למימר נתקדשו ואיכא למימר לא נתקדשו והכא במלאים קא מיפלגי מאן דאמר מלמעלה למטה קא סבר מלאים שלא יחסר ושלא יותיר ומאן דאמר ממטה למעלה מלאים שלא יחסר אבל [ד] יותיר מלאים קרינא ביה אמר מר רבי שמעון אומר לא היה שם הין שפיר קאמר להו ר"ש לרבנן ורבנן הוה הין דעבד משה לשמן המשחה דכתיב [ה] ושמן זית הין מר סבר כיון דלדורות לא הוה צריך לפי שעה הוא דעבדיה ואיגנו ואידך [ו] כיון דהוה הוה אמר מר ואת מי אביא תחתיו לא סגיא דלא מעייל [ז] כדאמר רבינא גמירי שתי סמיכות בציבור הכא נמי גמירי דשבע מדות של לח היו במקדש ר' אלעזר בר' צדוק אומר שנתות היו בהין ולית ליה שבע מדות לית ליה ואי בעית אימא מאי שבע מדות שבע מדידות: **מתני'** [ח]רביעית מה היתה משמשת רביעית מים למצורע ורביעית שמן לנזיר חצי לוג מה היה משמש חצי לוג מים לסוטה וחצי לוג שמן לתודה [ט]ובלוג היה מודד לכל המנחות [י]אפילו מנחה של ס' עשרון נותן לה [יא]ס' לוג ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו מנחה של ס' עשרון אין לה אלא לוגה שנאמ' [יב]למנחה ולוג שמן ששה לפר וארבעה לאיל ושלשה לכבש שלשה ומחצה למנורה [יג]חצי לוג לכל נר: **גמ'** יתיב רבי וקא קשיא ליה רביעית למה נמשחה אי מצורע חוץ

מלאי לוגין בבוקר ושלשה בערב: **ואפשר לשער בחצי לוג.** שלשה לוג: **אלא.** לפיכך לא היה מעשר לחביתין בשלשה מלאי לוג ולא לחצי ברביעית דזה הכלל היה במקדש וכו' [ה] וכי אלעזר בר' לדוק ליה זה הכלל: **בירוצי המדות.** דכשממלאים את הכלי ביותר עופל מן המשקה שבתוכו לדופני הכלי אילך ואילך וכשמערין אותו מהיה לעמוד כלי אחר עופל [ו] המשקה בתוכו ואם לאו עופל לאלן: **איכא בינייהו.** לר' יהודה דאמר מלמטה למעלה קסבר בירוצי המדות נתקדשו [ז] כילד דרביעית יהיב ליה רחמנא דאמר מסיני ואמר ליה שער ברביעית את אחמיה וימדוד שני רביעית ויעשה מהם חצי לוג ושוב לוג וכו' עד הין ושער אותו הין כ"כ גדול שיכנסו בירוצין של כל אלו מדות בבירוצין נתקדשו וכשאדם מערה [ח] שני כלים קטנים בכלי המחזיק שניהם יכול לשופכו לאלתר כולו בגדול עם הבירוצין וכן האני הלכך צריך הגדול המקבל שניהם להיות גדול כל כך שיקבל אותם ואת בירוצייהם הילכך נתקדשו: **ומ"ד ממעלה למטה קסבר בירוצי המדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער.** ממנו את האחמיה חצי ההין ושלישית ההין וכיון דצריך ההין לשפוך ממדה גדולה בקנה אחת עם הבירוצים כולם כלי קטן ולא יכול לשופכו לאלתר בגדול הכל מה אינו משער לחביתין לא בזהחצי לוג ולא ברביעית שזה **כלל היה במקדש** וכו': **בירוצי מדות.** הקנף שעל גבי המדה כשהיא מלאה יין: **איכא בינייהו.** לרבי יהודה דאמר ממטה למעלה **קסבר בירוצי מדות נתקדשו ורביעית יהב ליה רחמנא למשה** ואמר ליה שיכנסו ברביעית בירוציה, ומכנה שער חצי לוג ולוג עד ההין, וכשאדם מערה שני כלים קטנים בכלי המחזיק שניהם יכול לשפוך לאלתר בגדול הכל מה הבירוצים בלי המתנה וכן השני הלכך צריך הגדול שיהיה גדול כדי לקבל השנים עם בירוציהן. **ולמאן דאמר ממעלה למטה קסבר בירוצי המדה לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער** ממנה האחרים חצי הין ושלישית הין, וכיון דצריך לשפוך ממדה גדולה בשתי מדות אינו יכול לשפוך בקנה בבת אחת עם הבירוצין לפי שזה כלי גדול וזה קטן וצריך לשפוך בנחת בהמתנה ולא היו שם בירוצין והיינו דקא נפקי להו בירוצין: **והכא במלאים קא מיפלגי.** בשניהם מלאים דבמדרש קאמר היינו כלי לח: **מאן דאמר ממעלה למטה קסבר מלאים** דוקא, **שלא יחסיר ולא יותיר** אלא הגדול כשני קטנים: **ומאן דאמר ממטה למעלה קסבר מלאים שלא יחסיר אבל יותיר** שיגשה הגדול יתר כמעט כדי שיחזיק ב' הקטנים דבב' חצאין יש בהן במעט יותר מהשלם כדאמרינן לענין ב' שותפים ששיקלו שקל שלם שחייבין בקולבון משום הכרע ב' חצאי שקל: **לא סגיא דלא מעייל.** הא אמרן בין למר בין למר דלדורות לא הוה ביה צורך מאי טעמא מביא תחתיו. **כדאמר רבינא גמירי** וכו': **רביעית מים למצורע.** דאמרינן ושחט את הצפור האחת אל מים חיים במים

ז א מתי' כ"א מהכ' כל המקדש הלכה יח:

ז ב מתי' שם: שם

ח א מתי' שם הלכה ח ופ"ב מהלכות מעה"ק הלכה ח:

ד (מתי' פ"ג מהלכות תמידין הלכה יא):

שינויי נוסחאות

א) לף לדבריכם חצי לוג לא יעשה. כל"ל. (דפו"ר). והגי' שלפנינו היא מל"ק: **ב)** מדה תורה ר' אלעזר בר' צדוק אומר שנתות היו בהין לפר עד כאן לאיל עד כאן לבבש מנלי איכא. (שי"מ). ומה"ר כ' ס"א מ"ז ומ"ק נרפיה ומיין לפוסט בריייפא ולאו פיון דמתני' היא ומן מסמע מפירש"י. וכ"ה בפ"מ לקמן: **ג)** מיכא בהא ממקמה. (שי"מ): **ד)** אבל יתר מלאים. (שי"מ): **ה)** ולר' אלעזר בר לוקן. (דפו"ר): **ו)** נוסל עם המשקה לתוכו. (צי"ק): **ז)** נתקדשו ורביעית. ומיכא כיצד נמקה. (שי"מ). ופל"ק הגיה כיצד רביעית: **ח)** מערה כלי קטן בכלי המחזיק שנים יכול. (צי"ק): **ט)** ומתוך שממחין. (דפו"ר וצ"ק): **י)** וחיינו דקאמר דקא נפקי. (צי"ק): **יא)** ל"ל והכא במלאים. והר"מ. (מ"ה): **יב)** בדמ"ר קלת וחוזה הדין בשר בלולה ועלה הגיה בפ"מ הגי' ל"ל שלת בלולה: מ"ל מעמלה. והסאר נמתק. וכע"ר הגיה בל"ק. וכפ"מ כ"י הגיה מוסה שלפנינו: **יג)** לענין שני שותפים שנוקלין. (שי"מ): **יד)** דבור זה וה"ה חלי לוג בדפו"ר ליתא. ומה"ר רביעית מים למצורע: **טו)** למעלה רביעית וחלי לוג הסיינו. (צי"ק): **טז)** ושיעורו מכמים דהיינו רביעית מים: הס"ל ומה"ל ורביעית שמן: **יז)** משום דמילות. (שי"מ): **יח)** חלות וקיקין לא היה להם אלא רביעית: והס"ל. (שי"מ): **יט)** קטנות כשמערן (וכתי"מ). ומתוס' כשמדדין: **כ)** דמלה. (שי"מ וצ"ק): **כא)** ומפרש ר' חייא בר יוסף. (צי"ק וכע"י בש"מ): **כב)** בלח דנעקר. (שי"מ). וכל"ק הגיה במדת הלח דנעקר: **כג)** דאמרי בנפסייהו בירוצין. (שי"מ): **כד)** כשמודדין לתוך. (ישר וטוב): **כה)** פי' בקונטרס לתוך. (ישר וטוב): **כו)** מכיא גבי שלשה. (צי"ק): **כח)** זה דהא חשיב גבי. (שי"מ). וכל"ק הגיה זה דהכא במתני' חשיב רביעית מים. ועיין יפה וטוב: **כט)** ל"ק: **ל)** ופרין דליחשוב רביעית. (שי"מ): **לא)** אלמא דמצורע לאו פלוגתא היא ודוקא בסוטה פליגי דקתמר במתני' ר' יהודה אומר ברביעית כשם. כל"ל והסאר נמתק. (צי"ק). ועיין שם ויכיר טוב: **לב)** דר' יהודה אומר כשם. (שי"מ): **לג)** במצורע טוב: **לד)** דר' יהודה אומר לבולי עלמא הוי ברביעית ופליגי בהכי דמר בעי. כל"ל. והסאר נמתק. (צי"ק):

שיטה מקובצת

שלשה לוג ומחצה לבנורה. אין בכלל שבע מדות אלא אגב דתפיס לוגין דפר ואיל וכבש חשיב גמי דמנורה. נלע"ן. (בנאמ"ן בי' הביא דבור זה בשם רגמ"ה):

רבינו גרשום (המשך)

שיהו דם צפור ניכר בהם ושיעורו היינו רביעית מים: **ורביעית שמן לנזיר.** דנזירות היתה באה שתי ידות כמצה של תודה: **חצי לוג מים לסוטה.** כדאמרינן התם במסכת סוטה היה מביא פייליי של חרס ובה חצי לוג מים: **רביעית למה נמשח.** בשמן המשחה, אי בשביל רביעית מים של מצורע

אם מי אביא תחתיו. להשלים שבעה מדות: **ואפשר לשער בחצי לוג.** שלשה לוגין בבוקר ושלשה בערב: **ואפשר לשער לוג.** **אלא.** לפיכך לא היה מעשר לחביתין בשלשה מלאי לוג ולא לחצי ברביעית דזה הכלל היה במקדש וכו' [ה] וכי אלעזר בר' לדוק ליה זה הכלל: **בירוצי המדות.** דכשממלאים את הכלי ביותר עופל מן המשקה שבתוכו לדופני הכלי אילך ואילך וכשמערין אותו מהיה לעמוד כלי אחר עופל [ו] המשקה בתוכו ואם לאו עופל לאלן: **איכא בינייהו.** לר' יהודה דאמר מלמטה למעלה קסבר בירוצי המדות נתקדשו [ז] כילד דרביעית יהיב ליה רחמנא דאמר מסיני ואמר ליה שער ברביעית את אחמיה וימדוד שני רביעית ויעשה מהם חצי לוג ושוב לוג וכו' עד הין ושער אותו הין כ"כ גדול שיכנסו בירוצין של כל אלו מדות בבירוצין נתקדשו וכשאדם מערה [ח] שני כלים קטנים בכלי המחזיק שניהם יכול לשופכו לאלתר כולו בגדול עם הבירוצין וכן האני הלכך צריך הגדול המקבל שניהם להיות גדול כל כך שיקבל אותם ואת בירוצייהם הילכך נתקדשו: **ומ"ד ממעלה למטה קסבר בירוצי המדות לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער.** ממנו את האחמיה חצי ההין ושלישית ההין וכיון דצריך ההין לשפוך ממדה גדולה בקנה אחת עם הבירוצים כולם כלי קטן ולא יכול לשופכו לאלתר בגדול הכל מה אינו משער לחביתין לא בזהחצי לוג ולא ברביעית שזה **כלל היה במקדש** וכו': **בירוצי מדות.** הקנף שעל גבי המדה כשהיא מלאה יין: **איכא בינייהו.** לרבי יהודה דאמר ממטה למעלה **קסבר בירוצי מדות נתקדשו ורביעית יהב ליה רחמנא למשה** ואמר ליה שיכנסו ברביעית בירוציה, ומכנה שער חצי לוג ולוג עד ההין, וכשאדם מערה שני כלים קטנים בכלי המחזיק שניהם יכול לשפוך לאלתר בגדול הכל מה הבירוצים בלי המתנה וכן השני הלכך צריך הגדול שיהיה גדול כדי לקבל השנים עם בירוציהן. **ולמאן דאמר ממעלה למטה קסבר בירוצי המדה לא נתקדשו והין יהיב ליה רחמנא למשה ואמר ליה שער** ממנה האחרים חצי הין ושלישית הין, וכיון דצריך לשפוך ממדה גדולה בשתי מדות אינו יכול לשפוך בקנה בבת אחת עם הבירוצין לפי שזה כלי גדול וזה קטן וצריך לשפוך בנחת בהמתנה ולא היו שם בירוצין והיינו דקא נפקי להו בירוצין: **והכא במלאים קא מיפלגי.** בשניהם מלאים דבמדרש קאמר היינו כלי לח: **מאן דאמר ממעלה למטה קסבר מלאים** דוקא, **שלא יחסיר ולא יותיר** אלא הגדול כשני קטנים: **ומאן דאמר ממטה למעלה קסבר מלאים שלא יחסיר אבל יותיר** שיגשה הגדול יתר כמעט כדי שיחזיק ב' הקטנים דבב' חצאין יש בהן במעט יותר מהשלם כדאמרינן לענין ב' שותפים ששיקלו שקל שלם שחייבין בקולבון משום הכרע ב' חצאי שקל: **לא סגיא דלא מעייל.** הא אמרן בין למר בין למר דלדורות לא הוה ביה צורך מאי טעמא מביא תחתיו. **כדאמר רבינא גמירי** וכו': **רביעית מים למצורע.** דאמרינן ושחט את הצפור האחת אל מים חיים במים

גמ' אם מי אביא תחתיו. להשלים שבע מדות: **בירוצי המדות.** נודע המדות כשמודדין יין או שמן וממלא כלי במהירות יש בו בירוצים מעטים ואם מיד מעריהו לתוך כלי גדול נמצאו בירוציו בתוכו ואם לאו עופלין לאלן מאליהם: **מ"ד מלמטה למעלה.** ר' יהודה התניא רביעית בריבע: **קסבר בירוצי המדות נתקדשו ורביעית יהב ליה רחמנא למשה ואמר ליה.** משתי אלה עשה מלי לוג ומשני מלאי לוגין לוג וכן עד הין: **ושער דעיילי בהו בירוצין.** שיהא חצי לוג גדול שיכנסו בו שתי רביעיות ובירוציהן דבקתמת הכי הוא שהמערה כלי קטן כגון רביעית לתוך גדול כגון חצי לוג בירוציו עופלין לתוכו ואין נשפכין לאלן: ור' תחיה הין בריבע **קסבר לא נתקדשו דהין יהב ליה רחמנא למשה ואמר לו.** לעשות ממנו חצי הין ושלישית הין וכן דרך שהמערה כלי גדול כגון חצי הין לתוך כלי קטן כגון חצי הין בירוציו נשפכין לאלן אלמא הכי קאמר ליה שער לליפקו להון בירוצין: **והכא במלאים קמפלגי.** [דכתיב במדבר ז] שהיסה מלאים סלת וה"ה לכל המדידות דקתם: **מאן דחשיב הין בריבע קסבר מלאים שלא יחסר ושלא יותיר.** הלכך יעשה הין מלומלם וממנו יכוין שאר המדות: **ומאן דאמר רביעית בריבע.** ומרביעית יעשה שאר המדות עד הין ואי אפשר לעולם שלא יהו שתי מדות קטנות [יא] נשפכין בתוך אחת גדולה שלא יהו יתרות עליה מפני האופיה הגדול כשמערין שני כלים בתוך כלי אחד אבל כשמודד בהין את חצי הין לחצי הין בנחת אין כאן אופיה. [ה"ג **אמר אביי דכולי עלמא איכא בינייהו למימר דלא נתקדשו.** כלומר דכולי עלמא אפילו לאמאן דאמר קא חשיב מלמעלה למטה סבר בירוצין מידות נתקדשו ואידך סבר לא נתקדשו]: **קסבר מלאים שלא יחסר.** אבל אם יותיר מלאים קרינן ביה: **שפיר קאמר להו ר' שמעון לרבנן.** וכי מה היה הין ממש: **דדאמר רבינא.** לקמן בהאי פרקא: **שבע מדידות.** בתוך כלי אחד דשנתות היו בהין: **מתני' רביעית מים למצורע.** כדכתי' ושחט את הצפור האחת אל כלי חרס וגו' ואמרי' במס' סוטה (טז:) מים שדם לפור נראה בהם וכמה הן רביעית: **רביעית שמן לנזיר.** בפ' התודה (לעיל עח.) נלמד מזיות: **חצי לוג מים לסוטה.** במס' סוטה (טו:) חלי לוג מים היה ממלא מן הכיור: **חצי לוג שמן לתודה.** (פט.): **ששה לוגין לפר.** דהיינו חלי הין דכתי' בלול בשמן חלי הין בני מנחת נסכים בשלא לך אנשים: **וארבעה לאיל.** דרביעית הין הין י"ב לוגין **בלוג היה מודד.** שמן לכל המנחות: **ואפי' מנחה של ששים עשרון.** ולהכי נקט ששים עשרון דששים עשרון נגללין בכלי אחד וטפי מהכי לא כדמפ' בפ' המנחות והנסכים (לקמן קז.): **ששה לפר.** ששה לוגין יין לנסכי פר וה"ה לשמן:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אי לסוטה חולין הוא. בתמיה וכי חולין הוו המים שיהא צריך לקדשן והא מים קדושים כתיב (במדבר ה) ואמרינן בספרי אין קדושים אלא שנתקדשו בכיור אלמא כבר קדשו להו וא"ת והא פרישת בפ"ק (לעיל ח.) [1] לאחר שנתקדשו בכלי שרת לא משתמיטן להו בכלי חול משום דמיגניא מילתא וי"ל דהני מילי בדבר הקרב למזבח: **נר ישראל כך היה.** כאן וכפ' שני דערכין (דף י.) קרי ליה נר ישראל גבי מעשה ועשה רבי תשעה חסידים ונראה מודם בזמנו ומפרש הרב רבינו חיים משום דאיירי במידי דאורה כגון הכא בנרות והתם בלבנה: **נר של מקדש של פרקים הוה.** ולא של חוליות שיוכל לסלקה והא דאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת דף כב.) והא הכא כיון דקביעי נרות לא סגי דלא משקל ומלקוקי היינו כמ"ד של פרקים: **מכלל דאי בעי לאווזוי מצי מזיז לה.** וכי תימא אין הכי נמי דשל חוליות היה א"כ טוב היה שיסלק לגמרי כדי שיקנה יפה: ולעיבד

חוץ הוא ואי נזיר לחם נזיר בשחיטת איל הוא דקדיש אמר ליה רבי חייא [א]שבה היה מודר לחביתי כהן גדול [ב]רביעית שמן לכל חלה וחלה קרי עליה [1]מארץ מרחק איש עצתי: חצי לוג מה היה משמש: יתיב רבי וקא קשיא ליה חצי לוג למה נמשח אי [א] סוטה וכי חולין הוא דצריכי לקדושי [2]מים קדושים כתיב אי תודה [ב]לחמי תודה בשחיטת תודה הוא דקדשי אמר ליה ר' שמעון ברבי [ג]שבו היה מחלק חצי לוג שמן לכל נר ונר אמר לו [ד]נר ישראל כך היה אמר רבי יוחנן אמר רבי [ה]נר שכבתה נידשן השמן נידשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן ומדליקה יתיב רבי [ב] זריקא וקא מיבעיא ליה כשהוא נותן בה שמן כמדה ראשונה או כמו שחסרה אמר [ג] רבי ירמיה [ה]פשיטא דכמדה ראשונה דאי כמה שחסרה מנא ידעינן מאי חיסר וכי תימא דמשער ליה א"כ שבע מדות נפיש להו מדות טובא קרי עליה [3]והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק איתמר נמי אמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן ואמרי לה [ד] אמר רבי אבא אמר רבי חנינא אמר רבי נר שכבתה נידשן השמן נידשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן כמדה ראשונה ומדליקה אמר רב הונא בריה דרב יהודה אמר רב ששת נר שבמקדש של פרקים הוה קסבר כי כתיב [3]ככר [5]ומקשה אמנורה ונרותיה כתיב כיון דמיבעיא הטבה אי לאו דפרקים הוי לא הוה [ה] מטייבא ליה מיתיבי כיצד עושה מסלקן ומניחן באוהל ומקנחן בספוג ונותן בהן שמן ומדליקן הוא דאמר כי האי תנא דתניא חכמים אומרים לא היו מזיזין אותה ממקומה מכלל דאיבעיא ליה לאווזוה מצי מזיז לה אלא אימא לא היתה זזה ממקומה [ג]ומאן חכמים ר' אלעזר [ו] הוא דתניא רבי אלעזר ברבי צדוק אומר כמין טס של זהב היה לה על גבה כשהוא מטיבה דוחקו כלפי פיה כשהוא נותן בה שמן דוחקו כלפי ראשה ובפלוגתא דהני תנאי דתניא [ז]מנורה ונרותיה באות מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה [ז] מן הככר ר' נחמיה אומר מנורה היתה באה מן הככר ולא נרותיה ומלקחיה ומחתותיה באות מן הככר במאי קא מיפלגי בהאי קרא דתניא ככר זהב טהור יעשה אותה למדנו למנורה שבאה מן הככר מנין לרבות נרותיה תלמוד לומר את כל הכלים האלה יכול שאני מרבה אף מלקחיה ומחתותיה תלמוד לומר אותה דברי רבי נחמיה קשיא דרבי נחמיה אדרבי נחמיה תרי תנאי ואליבא דרבי נחמיה ר' יהושע בן קרחה אומר מנורה באה מן הככר ואין מלקחיה ומחתותיה ונרותיה [ח] באה מן הככר ואלא מה אני מקיים את כל הכלים האלה [ט] שהיו כלים של זהב זהב בהדיא כתיב [ו] בו [6]ועשית את נרותיה שבעה והעלה את נרותיה והאיר אל עבר פניה ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור לא נצרכא אלא לפי נרות ס"ד אמינא הואיל ופי נרות אשחורי משחר [7]התורה חסה על ממונן של ישראל ולעיבד

[1] מארץ מרחק איש עצתי: אי נמי, אם לא היה מקדש אלא בכלי שרת ועי"ש המשנה שהיה נבלל בלחם יהא בלחם מתקדש בשביל כך לא היה צריך בלחם מזיר בשחיטת איל מתקדש רביעיים שמן לכל חלה וחלה. היה נותן רביעית משום דהוו שלשה לוגין שהם שנים עשר רביעיות והיינו דאמר במתני' לוג ומחצה בנוקר שהן שתה רביעיות: מאדרך מרחק איש עצתי: אי נמי, חייא עלה מבבל לא"י: אי, נתני לוג של מי סוטה חוץ הוא שהיה משקה אותה בחוץ בשער נקנור ולא היה צריך להכניס המים בעזרה ולקדשם בכלי: אי, למדוד בו חצי לוג שמן לחותה כדי שיתקדש השמן לכך לא צריך דלמאי תודה וכו': נר ישראל כך היה. שקיבלו שיהא הסיגו: נר שכבתה. בחצי הלילה או קודם לו היום: נדשן השמן נידשנה הפתילה. כלומר כמו שהפתילה שכבתה אין לה תקנה שהרי היא כדשן כך השמן הנשאר בנר הרי הוא כדשן ואין לו תקנה: כיצד עושה מטיבה. ומשליך כל מה שבנר לחוץ: ונותן בה שמן. אחר ומדליקה: כמדה הראשונה. חצי לוג: או כמה שחסרה. כאותו שזרק לחוץ: קרי עליה והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק. כלומר שמחדודו ומפלפולו הורה יפה: נר שבמקדש. נרות של מנורה: של פרקים הוו. לא של פרקים ממש מן אברים, אלא מן המנורה עצמה היו הנרות כדכתיב מקשה, אלא היינו של פרקים שהיו דקים הרבה והיה יכול לסלקן מן המנורה אלא שיכול לכופפה למטה ולזוקפן בשעת הדלקה: כיצד עושה מסלקן. הנרות מן המנורה. אלמא שלא היו מקשה: רב הונא דאמר כי האי תנא חכמים אומרים לא היו מזיזין אותה לגר ממקומה. מן המנורה שלא היתה נוטל ממקומה שהיתה מקשה: כמין טס של זהב יש לה על גבה. של כל נר ונר שבו היה מטן בשעת הטבה וזוקפה בשעת הדלקה והיינו כלפי ראשה: מלקחיה. בהן מוחזין את הפתילות. ומחתותיה. משימין בהן אש ומשליכין בהן מה שמטיבין מן הנרות: ת"ל אותה דברי ר' נחמיה. כלומר אותה ונרותיה דכולה חדא היא דנר היינו מנורה ולא מלקחיה. ואית דאמר אותה לרבות מלקחיה ומחתותיה, והיינו קשיא דר' נחמיה דאמר ר' נחמיה:

[2] מים קדושים כתיב: כל המקדש הלי ח:

[3] ככר: פ"ב מהלכות כלי המקדש הלכה ח ופ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:

[4] ד מ"ר: פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יב:

[5] ו מ"ר: פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יג:

[6] ז מ"ר: פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יד:

[7] ח מ"ר: פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:

[8] ט מ"ר: פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה ז:

[9] א מ"ר: פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה ג ופ"ל מהל' כלי המקדש הל' ח:

[10] ב מ"ר: פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין פ"ד הל' יד:

[11] יא ג מ"ר: פ"ל מהלכות כלי המקדש הלכה ח ופ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יא:

[12] יב ד מ"ר: פ"ג מהלכות תמידין ומוספין הלכה יב:

[13] יג ו מ"ר: פ"ג מהלכות בית הבחירה הלכה ו:

שינויי נוסחאות

א) לי דסוטה וכי חולין הוא מים קדושים כתיב. כל"ל. ל"ג [לי סוטה] חדוש הוא. (ש"מ). וכ' כ"ר דל"ב ג' כ"ש: ב) רבי דורא. (ש"מ): ג) אמר ליה רבי ירמיה. (ש"מ): ד) תיבות אמר רבי אבא נמחקו. (ש"מ): ה) מתחיל ליה. (ש"מ): ו) אלעזר בר צדוק הוא. (ש"מ): ז) באות מן הכבר. (ש"מ): ח) באות מן הכבר. (ש"מ): ט) הללו שהיו כולם של זהב. (ש"מ): י) כתיב בהו. (ישר וטובו): יא) ולא נזיר בעבין. (צ"ק): יב) חסר אלא ולא כמדה. כל"ל. (ש"מ). וגי' ל"ק והא ודאי לא אלא: יג) היה לא של חוליות ממש אלא הוה יכול. (דפו"ר עם הג' ש"מ). וכן הגיה ל"ק אלא שגרס שהיה יכול: יד) שהיו הקנים. (ש"מ): טו) מסלן ועד סה"ד ליתא בדפו"ר ומנ. ובישר וטוב כ' לכאן הס"ד ומה"ד קסבר וכו'. ומכר כן ע"א של פרקים וכו'. ובתר כן מה"ד מסלקן: טו) פרקים: הס"ד. (צ"ק): יז) כתיב מקשה נרותיה. (יעב"ץ): יח) לא מתייטבא. (ש"מ): יט) ולמנותה. (דפו"ר): כ) מסלקן את הנרות. (ש"מ): כא) דמלי. (ש"מ): כב) היתה על כל נר ונר. ל"ג. (צ"ק): כג) פיה דוחקת השמן. (ש"מ). וגי' ל"ק דדוחקת: כד) כתיב: הס"ד ומה"ד ר' נחמיה. (ש"מ): כה) היא דבר היינו מנורה באות מן הכבר. (ש"מ): כו) וא"ק אליבא דרבי נחמיה. (ישר וטובו): כז) נחמיה אדרבי נחמיה. (ש"מ): כח) דמתמיה אחת שלימה יעשה הכלי. (כתי"מ):

לעזי רש"י

קרדשוליי"ש [קרדישול"ש]. מנורות. פלייריי [פלייריי"ן]. גמיש.

שיטה מקובצת

במין שם של זהב כו'. ס"ה לסמוכה שלא יפול בה עפר: כלפי פיה. מקום מוגא הפתילה ואין רוצה לצוותא הדשן דרך פיה שלריך שיהא נקי (נ"א: נקב שם) ליתן הפתילה. ע"כ גליון:

תורה אור השלם

1. קֹרֵא מִמִּזְרָח עָיִט מֵאֶרֶץ מַרְחָק אִישׁ עֲצָתִי אַף דִּבַּרְתִּי אַף אֲבִיאֵנָה יְצַרְתִּי אַף אֶעֱשֶׂנָּה:
ישעיהו מו יא
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מַיִם קְדֹשִׁים בִּכְלִי חָרֶשׂ וּמִן הֶעָפָר אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן יִקַּח הַכֹּהֵן וְנָתַן אֶל הַמָּיִם:
במדבר ה יז
3. וְהַדֶּרֶךְ צָלַח רָכֹב עַל דְּבַר אֱמֶת וַעֲנָוָה צֶדֶק וְתוֹרֶךָ נוֹרָאוֹת יַרְאֶךָ:
תהלים מה ה
4. כֶּבֶר זָהָב טָהוֹר יַעֲשֶׂה אֹתָהּ אֶת כָּל הַכֵּלִים הָאֵלֶּה:
שמות כה לט
5. וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה תֵּעָשֶׂה הַמְּנוֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה יִהְיוּ:
שמות כה לא
6. וְעָשִׂיתָ אֶת נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וְהֶעֱלָה אֶת נֵרֹתֶיהָ וְהֵאִיר עַל עֵבֶר פָּנֶיהָ:
וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר:
שמות כה לז-לח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מסלקן מ' היתה הס"ד ואח"כ מ"ה הוא רב הונא:

מוסף רש"י

נר ישראל. שאתה מאיר עיני חכמים (ערכין י.). התורה חסה על ממונן של ישראל. דכתיב (ויקרא יד) ואם הסכן ופנו את הבית. שלא יטמאו כלי חרס שבתוכו שאין להם טהרה ממקוה (ר"ה כז. יומא לפ. חולין מט: בארובה).

רבינו גרשום

והלא בחוץ היה. ג) כל מעשיו בשערי ניקנור ולא בעזרה: אי לרביעית שמן של נזיר לחם נזיר שבלול בשמן: בשחיטת איל מתקדש הלחם. ולא היה צריך לרביעית לקדש השמן: מארץ מרחק. שמבבל היה ר' חייא: אי לחצי לוג של מי סוטה חוץ הוא. כלומר בחוץ היה משקה אותה בשערי ניקנור ולא היה צריך להכניס המים לפנים שיקדשו. ומסופקא הא מילתא לרבנן משום דכתיב מים קדושים, ועוד דתנן (אין) [דהיו] אומרים הוציאוה שלא תטמא העזרה: אמר לו נר ישראל. קילסו כן שיפה אמר: נר שכבתה. בחצי הלילה או קודם היום: נדשן השמן נידשנה הפתילה. כלומר כמו שהפתילה שכבתה אין לה תקנה שהרי היא כדשן כך השמן הנשאר בנר הרי הוא כדשן ואין לו תקנה: כיצד עושה מטיבה. ומשליך כל מה שבנר לחוץ: ונותן בה שמן. אחר ומדליקה: כמדה הראשונה. חצי לוג: או כמה שחסרה. כאותו שזרק לחוץ: קרי עליה והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק. כלומר שמחדודו ומפלפולו הורה יפה: נר שבמקדש. נרות של מנורה: של פרקים הוו. לא של פרקים ממש מן אברים, אלא מן המנורה עצמה היו הנרות כדכתיב מקשה, אלא היינו של פרקים שהיו דקים הרבה והיה יכול לסלקן מן המנורה אלא שיכול לכופפה למטה ולזוקפן בשעת הדלקה: כיצד עושה מסלקן. הנרות מן המנורה. אלמא שלא היו מקשה: רב הונא דאמר כי האי תנא חכמים אומרים לא היו מזיזין אותה לגר ממקומה. מן המנורה שלא היתה נוטל ממקומה שהיתה מקשה: כמין טס של זהב יש לה על גבה. של כל נר ונר שבו היה מטן בשעת הטבה וזוקפה בשעת הדלקה והיינו כלפי ראשה: מלקחיה. בהן מוחזין את הפתילות. ומחתותיה. משימין בהן אש ומשליכין בהן מה שמטיבין מן הנרות: ת"ל אותה דברי ר' נחמיה. כלומר אותה ונרותיה דכולה חדא היא דנר היינו מנורה ולא מלקחיה. ואית דאמר אותה לרבות מלקחיה ומחתותיה, והיינו קשיא דר' נחמיה דאמר ר' נחמיה:

ג) מוס' לעיל דף פז ע"ב [ד"ה אמה] (ש"מ). ד) [ברכות כח: ערכין י. וסס פירש"י נר ישראל שאתה מאיר עיני חכמים]. ה) [עיריכין פב. וש"ג]. ו) [לעיל עו: וש"ג]. ז) דיבור זה קאי לפי' רשלמון של רש"י. ל"ק. ח) שיין לקמן. ט) [ד"ה ולו"מ].

גמ' חוץ הוא. דמחוץ למקדש היה המלוכה בלפורים ולמה להו לקדושי: **אי נזיר.** שתקדש רביעית שמן של לחמי מזיר: **לחם נזיר בשחיטת איל.** השלמים קדוש ולא קודם כדאמרי' בפ' התכלת (מו:) ולמה ליה לשמן לקדושי בכלי שרת הא אפילו לאחר אפייה חוזין הוא עד שחיטת האיל: **רביעיים שמן לכל חלה וחלה.** דשם חלות היו בנקר ולוג ומחצה שמן היינו רביעית לכל חלה: **מאדרך מרחק.** דר' חייא עלה מבבל בפ"ק דסוטה (כ.): **חצי לוג למה נמשח אי.** לחצי לוג מים נמשח אי: **סוטה וכי חולין הוא.** דסוטה חולין הוא: **והא מים קדושים כתיב.** ואמרי' בספרי (נשא י) אין קדושים אלא שנתקדשו בכיור אלמא כבר קדשו להו: ה"ג חצי לוג למה נמשח אי דסוטה חולין הוא מים קדושים כתיב אי תודה וכו': **נדשן השמן.** כלומר נתמלא אפר: **מדשן הפתילה.** ופסולו להדליקו על שיטיבנו: **כמדה ראשונה.** חצי לוג: **או כמדה שחסרה.** כלומר כאותה מדה שהשליך חוץ: **דמשער ליה.** קודם שיסלקינו יתנו במדה אחת: **ג"כ וו' והדרך.** מדודך כלומר שמחודד אתה דה"ל דרשינן במסכת שבת (פג.) והדרך צלח רכב אלו שני ס"ת המתדלין זה את זה בהלכה: **על דבר אמת.** שיפה אמרת: **נר של מקדש.** נרות של מנורה שבהן נותנין את השמן והפתילה: **של פרקים.** של חוליות. ולא חוליות ממש שיכול לפרקן ולסלקן מן המנורה אלא שיכול לכופפה למטה ולזוקפה במקומה ובלע"ז פלייריי: **קסבר כי כיון ככר ומקשה.** הכל: **אמנורה ונרותיה כתיב.** דנרות נמי מתוכרין בה מאותה תמיכה עצמה ואין יכול לסלקן בשעת הטבה לגרוף ממנה דשן ואי לאו דפרקים הואי שיוכל לכופפה לא הוות מתייטבא יפה: **מסלקן.** לגרות מן המנורה: **ומניחן באהל.** במקדש: **ומקנחן בספוג.** וכו'. אלמא מקשה לאו אגרות בעות מחותה תמיכה ויכול לסלקן: **מי מזיז ליה.** בתמיה ואי הוה מני מזיז ליה אמאי לא הוה מזיז ליה יפה: **אלא אימא לא היתה זזה.** שאין יכול לסלקה: **על גבה.** הכל נר לכמוי והנר היתה ארוכה כמין כפיה קטנה: **כשהוא מטיבה.** לנר: **דוחקה.** לטם: **כלפי פיה.** והנר מתגלה וכופפה לנר למטה: **וכשהוא נותן בה שמן.** לאחר שזקפה בתחלה: דוחק את הטם **כלפי ראשה.** רשם שהוא מחובר למנורה והטם היה מעוקב בתמלע ודרך הנקב נותן שמן לתוך הנר: **פיה.** מקום מוגא הפתילה:

אי לסוטה חולין הוא. בתמיה וכי חולין הוו המים שיהא צריך לקדשן והא מים קדושים כתיב (במדבר ה) ואמרינן בספרי אין קדושים אלא שנתקדשו בכיור אלמא כבר קדשו להו וא"ת והא פרישת בפ"ק (לעיל ח.) [1] לאחר שנתקדשו בכלי שרת לא משתמיטן להו בכלי חול משום דמיגניא מילתא וי"ל דהני מילי בדבר הקרב למזבח: **נר ישראל כך היה.** כאן וכפ' שני דערכין (דף י.) קרי ליה נר ישראל גבי מעשה ועשה רבי תשעה חסידים ונראה מודם בזמנו ומפרש הרב רבינו חיים משום דאיירי במידי דאורה כגון הכא בנרות והתם בלבנה: **נר של מקדש של פרקים הוה.** ולא של חוליות שיוכל לסלקה והא דאמרינן בפרק במה מדליקין (שבת דף כב.) והא הכא כיון דקביעי נרות לא סגי דלא משקל ומלקוקי היינו כמ"ד של פרקים: **מכלל דאי בעי לאווזוי מצי מזיז לה.** וכי תימא אין הכי נמי דשל חוליות היה א"כ טוב היה שיסלק לגמרי כדי שיקנה יפה: ולעיבד

חוץ הוא ואי נזיר לחם נזיר בשחיטת איל הוא דקדיש אמר ליה רבי חייא [א]שבה היה מודר לחביתי כהן גדול [ב]רביעית שמן לכל חלה וחלה קרי עליה [1]מארץ מרחק איש עצתי: חצי לוג מה היה משמש: יתיב רבי וקא קשיא ליה חצי לוג למה נמשח אי [א] סוטה וכי חולין הוא דצריכי לקדושי [2]מים קדושים כתיב אי תודה [ב]לחמי תודה בשחיטת תודה הוא דקדשי אמר ליה ר' שמעון ברבי [ג]שבו היה מחלק חצי לוג שמן לכל נר ונר אמר לו [ד]נר ישראל כך היה אמר רבי יוחנן אמר רבי [ה]נר שכבתה נידשן השמן נידשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן ומדליקה יתיב רבי [ב] זריקא וקא מיבעיא ליה כשהוא נותן בה שמן כמדה ראשונה או כמו שחסרה אמר [ג] רבי ירמיה [ה]פשיטא דכמדה ראשונה דאי כמה שחסרה מנא ידעינן מאי חיסר וכי תימא דמשער ליה א"כ שבע מדות נפיש להו מדות טובא קרי עליה [3]והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק איתמר נמי אמר רבי אבהו אמר ר' יוחנן ואמרי לה [ד] אמר רבי אבא אמר רבי חנינא אמר רבי נר שכבתה נידשן השמן נידשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן כמדה ראשונה ומדליקה אמר רב הונא בריה דרב יהודה אמר רב ששת נר שבמקדש של פרקים הוה קסבר כי כתיב [3]ככר [5]ומקשה אמנורה ונרותיה כתיב כיון דמיבעיא הטבה אי לאו דפרקים הוי לא הוה [ה] מטייבא ליה מיתיבי כיצד עושה מסלקן ומניחן באוהל ומקנחן בספוג ונותן בהן שמן ומדליקן הוא דאמר כי האי תנא דתניא חכמים אומרים לא היו מזיזין אותה ממקומה מכלל דאיבעיא ליה לאווזוה מצי מזיז לה אלא אימא לא היתה זזה ממקומה [ג]ומאן חכמים ר' אלעזר [ו] הוא דתניא רבי אלעזר ברבי צדוק אומר כמין טס של זהב היה לה על גבה כשהוא מטיבה דוחקו כלפי פיה כשהוא נותן בה שמן דוחקו כלפי ראשה ובפלוגתא דהני תנאי דתניא [ז]מנורה ונרותיה באות מן הכבר ואין מלקחיה ומחתותיה [ז] מן הכבר ר' נחמיה אומר מנורה היתה באה מן הכבר ולא נרותיה ומלקחיה ומחתותיה באות מן הכבר במאי קא מיפלגי בהאי קרא דתניא כבר זהב טהור יעשה אותה למדנו למנורה שבאה מן הכבר מנין לרבות נרותיה תלמוד לומר את כל הכלים האלה יכול שאני מרבה אף מלקחיה ומחתותיה תלמוד לומר אותה דברי רבי נחמיה קשיא דרבי נחמיה אדרבי נחמיה תרי תנאי ואליבא דרבי נחמיה ר' יהושע בן קרחה אומר מנורה באה מן הכבר ואין מלקחיה ומחתותיה ונרותיה [ח] באה מן הכבר ואלא מה אני מקיים את כל הכלים האלה [ט] שהיו כלים של זהב זהב בהדיא כתיב [ו] בו [6]ועשית את נרותיה שבעה והעלה את נרותיה והאיר אל עבר פניה ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור לא נצרכא אלא לפי נרות ס"ד אמינא הואיל ופי נרות אשחורי משחר [7]התורה חסה על ממונן של ישראל ולעיבד

גמ' חוץ הוא. דמחוץ למקדש היה המלוכה בלפורים ולמה להו לקדושי: **אי נזיר.** שתקדש רביעית שמן של לחמי מזיר: **לחם נזיר בשחיטת איל.** השלמים קדוש ולא קודם כדאמרי' בפ' התכלת (מו:) ולמה ליה לשמן לקדושי בכלי שרת הא אפילו לאחר אפייה חוזין הוא עד שחיטת האיל: **רביעיים שמן לכל חלה וחלה.** דשם חלות היו בנקר ולוג ומחצה שמן היינו רביעית לכל חלה: **מאדרך מרחק.** דר' חייא עלה מבבל בפ"ק דסוטה (כ.): **חצי לוג למה נמשח אי.** לחצי לוג מים נמשח אי: **סוטה וכי חולין הוא.** דסוטה חולין הוא: **והא מים קדושים כתיב.** ואמרי' בספרי (נשא י) אין קדושים אלא שנתקדשו בכיור אלמא כבר קדשו להו: ה"ג חצי לוג למה נמשח אי דסוטה חולין הוא מים קדושים כתיב אי תודה וכו': **נדשן השמן.** כלומר נתמלא אפר: **מדשן הפתילה.** ופסולו להדליקו על שיטיבנו: **כמדה ראשונה.** חצי לוג: **או כמדה שחסרה.** כלומר כאותה מדה שהשליך חוץ: **דמשער ליה.** קודם שיסלקינו יתנו במדה אחת: **ג"כ וו' והדרך.** מדודך כלומר שמחודד אתה דה"ל דרשינן במסכת שבת (פג.) והדרך צלח רכב אלו שני ס"ת המתדלין זה את זה בהלכה: **על דבר אמת.** שיפה אמרת: **נר של מקדש.** נרות של מנורה שבהן נותנין את השמן והפתילה: **של פרקים.** של חוליות. ולא חוליות ממש שיכול לפרקן ולסלקן מן המנורה אלא שיכול לכופפה למטה ולזוקפה במקומה ובלע"ז פלייריי: **קסבר כי כיון ככר ומקשה.** הכל: **אמנורה ונרותיה כתיב.** דנרות נמי מתוכרין בה מאותה תמיכה עצמה ואין יכול לסלקן בשעת הטבה לגרוף ממנה דשן ואי לאו דפרקים הואי שיוכל לכופפה לא הוות מתייטבא יפה: **מסלקן.** לגרות מן המנורה: **ומניחן באהל.** במקדש: **ומקנחן בספוג.** וכו'. אלמא מקשה לאו אגרות בעות מחותה תמיכה ויכול לסלקן: **מי מזיז ליה.** בתמיה ואי הוה מני מזיז ליה אמאי לא הוה מזיז ליה יפה: **אלא אימא לא היתה זזה.** שאין יכול לסלקה: **על גבה.** הכל נר לכמוי והנר היתה ארוכה כמין כפיה קטנה: **כשהוא מטיבה.** לנר: **דוחקה.** לטם: **כלפי פיה.** והנר מתגלה וכופפה לנר למטה: **וכשהוא נותן בה שמן.** לאחר שזקפה בתחלה: דוחק את הטם **כלפי ראשה.** רשם שהוא מחובר למנורה והטם היה מעוקב בתמלע ודרך הנקב נותן שמן לתוך הנר: **פיה.** מקום מוגא הפתילה:

ח) וכ"ה בכ"ש אבל הדבר מתמיה דטהרת מלוגע בדם הלפור היה מחוץ למחנה וכדכתיב בהדיא בקרא וכ"ה בתמת בכ"ש כאן ודברי רבינו וכש"י ז"ל שלפניו ל"ש. (גליון):

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

וליעבד זהב כל דהו. ולא לעבד זהב טהור ולפי זה גרסינן לעיל שיהא כולו זהב טהור ואי גרסינן הכא ולעבד כל דהו אתי שפיר אע"ג דלא גרסי' לעיל טהור כולן זהב: [1] **חד ריבוי הוא.** דחד בשמן קאמר לאיצטריך לגופיה דטעון שמן בכל המנחות אלא תימה דכי אמר גוונא קרי ריבוי אחר ריבוי לעיל בהקומץ רבה (דף לד.) דתניא מזוזות שומע אני מיעוט מזוזות שתים כשהוא אומר מזוזות בפרשה שניה שמין מ"ל הוי ריבוי אחר ריבוי לעיל **חצי** לוג לכל נר ונר. תימה למה היה צריך לקדש בשמן בכלי שרת: **אין לך עבודה שבשרה מערב ועד בוקר אלא זו בלבד.** צריך לייחס הקטרת אברין ותרומת הדשן ויש לפרש דלא דמי דהקטרת אבריס מתחלת מבעוד יום כדאמר בפרק ר' ישמעאל (לעיל עב.) דתניא מלוה בשעתה ותרומת הדשן לא מתחלא משקיעת החמה:

ושיעדרו רבנן חצי לוג מאורתא ועד צפרא. ואם משתייר מן השמן בתקופת תמוז לא חיישינן ובירושלמי אמרינן דבימות הקיץ היו עושין פתילה גסה ובימות החורף פתילה דקה ומיהו כשיעורו מתחילה שיעורו בפתילה ביומית: **אין** עניות במקום עשירות. ואף על פי שיכול לשער בשמן של חול מ"מ אין עניות במקום עשירות: בגלן

וליעבד זהב כל דהו א] קמ"ל: חצי לוג שמן לתודה: תניא רבי עקיבא אומר מה תלמוד לומר [1]בשמן בשמן שני פעמים אילו לא נאמר אלא בשמן אחד הייתי אומר הרי הוא ככל המנחות ללוג עכשיו שכתב בשמן בשמן הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מיעוטו הכתוב לחצי לוג ריבוי אחר ריבוי חד ריבוי הוא אלא אילו לא נאמר בשמן כל עיקר הייתי אומר הרי הוא ככל המנחות ללוג עכשיו שנאמר [1]בשמן בשמן הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מיעטו הכתוב לחצי לוג יכול יהא חצי לוג זה מתחלק לשלשת מינין לחלות ולרקיקין ב] ולרביכה כשהוא אומר בשמן ברביכה שאין ת"ל ריבה שמן לרביכה הא כיצד [2]מביא חצי לוג שמן וחוציהו ג] [חציו] לחלות ולרקיקין וחציו לרביכה אמר לו ר' אלעזר בן עזריה עקיבא ד)אם אתה מרבה כל היום כולו בשמן בשמן איני שומע לך אלא [3]חצי לוג שמן לתודה [3]ורביעית שמן לנזיר [4]ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני: בלוג היה מודד: ת"ר ה] במצורע עני כתיב (ה) [2]עשרון בלול ולוג לימד על עשרון שטעון לוג דברי חכמים רבי נחמיה ורבי אליעזר ה] אומרים אפי' מנחה של ששים עשרונים אין לה אלא לוגה שנאמר [2]למנחה ולוג שמן ורבי נחמיה ור' אליעזר (בן יעקב) האי עשרון בלול ולוג מאי עבדי ליה ההוא לגופיה ו] דקא אמר רחמנא לייתי חד עשרון ואידך לגופיה לא צריך מדגלי רחמנא גבי מצורע ז] ג' קרבנות וג' עשרונות הכא דחד קרבן חד עשרון ואידך איצטריך סלקא דעתך אמינא הואיל וחס רחמנא עליה לאתויי בדלות אימא לא ליבעי ח] מינה כלל ואידך לגמרי לא אשכחן ורבנן האי למנחה ולוג שמן מאי עבדי ליה ההוא למתנדב מנחה שלא ט]יפחות מדבר הטעון לוג ומאי ניהו עשרון ואידך תרתי שמעת מינה: ששה לפר ארבעה לאיל שלשה לכבש: מגלן דכתיב [3]ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר הין תריסר לוגי י] הויין דכתיב [4]שמן זית הין וכתיב [5]שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם כ]זה בגימטריא תריסר כ] הויין: שלשה ומחצה למנורה חצי לוג לכל נר: מנא הני מילי כ]דתנו רבנן [6]מערב עד בקר ל]תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב עד בקר דבר אחר מערב עד בקר אין לך עבודה שכשירה מערב עד בקר אלא זו בלבד ושיעורו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא איכא דאמרי מלמעלה למטה שיעורו ואיכא דאמרי ממטה למעלה שיעורו מאן דאמר ממטה למעלה שיעורו התורה חסה כ]על ממונן של ישראל ומאן דאמר א] ממעלה למטה שיעורו כ]אין עניות במקום עשירות: **מתני'** מערבין נסכי פרים בנסכי אילים נסכי כבשים בנסכי כבשים של יחיד בשל ציבור של

מתני"ל בשמן בשמן שני פעמים. חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן (ויקרא ז): **חד ריבוי**(ב) יב]. דחד בשמן צריך לגופיה ולידך בשמן חד ריבוי לאוד: **הכי הוא כלל הסמנחות נלוג.** דלא מליעו חלות ורקיקין בלא שמן: **עכשיו אינאמר בשמן בשמן.** דלא צריכי כלל: **מתחלק לג' מינין.** דשוה שיתן בכיפה לכל מין ומין: **כשהוא אומר בשמן** ברבוכה בחביתין דכתיב על מחבת בשמן תעשה מורבכת (ויקרא ו): **ריבה שמן ברבוכה.** שיתן בה שמן יותר מבשאר המינין: **הלכה למשה מסיני.** הוא דחליו ד"ל ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה לחלות יג] ותליו לרבוכה ולאו מקרא אתי: **ט"ל ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולוג שמן וגו'.** כתיב לימד על עשרון שיהא כל עשרון סלת טעון לוג שמן: **אפילו מנחה של ששים עשרון אין לה אלא.** לוג של שמן דבהכי נגללון כדאמר לקמן (דף קג.) ששים עשרון נגללין בכלי אחד ששים ואחד אין נגללין: **שנאמר למנחה.** כלומר כמה שהמנחה גדולה אין לה אלא לוג שמן: טו] מצורע. עשיר שמביא טז] [שלשה] קרבנות מביא שלשה עשרונות למנחה הכי נמי בעני דלא מייתי אלא חד קרבן ואחד עשרון: יז] בחד עשרון סגי כי איצטריך קרא לכדאמרן ללמד על עשרון שטעון לוג: **ואידך.** יח] רבי אליעזר בן יעקב אומר אפי' הכי איצטריך לגופיה ס"ל וכו': **לגמרי.** זבח בלא מנחה אלא לא אתכחן לגמרי: **ורבנן.** דלית להו הלי סבירא דאפי' מנחה של ס' עשרון אין לה אלא לוג אחד: **הלי למנחה** יט] . צריך דכל מנחה איכא פחותה מעשרון: **ששה.** לוגין יין ושמן לפר דכתיב (במדבר מח) חלי ההין יהיה לפר ושמן דכתיב (שם טו) בלול בשמן חלי ההין ולרבנן לוגין יין ושמן לאיל דכתיב (שם מח) ושלישית ההין לאיל והוה ההין לשמן: **זה בגמטריא דריבה הוי.** ולא קשיא לך אימא מדריבה דרבינא הא לא קשיא דלא אשכחן מדריבה אלא מדה פחותה מלוג להכי אמרי' יא"ב לוג: **אכשר מערב ועד בקר.** שהשלה כשרה אחר תמיד בין הערבים ואחר כל העבודות ב] אלא זו: **ושיעורו חכמים חצי לוג מאורפא.** והיכי שיעורו איכא דאמרי מלמעלה למטה שיעורו שבתחלה נתנו כא] שמן בגר ושמייר בבקר ובלילה השני פחתו עד ששיעורו הדבר שלא היה צריך יותר מחצי לוג אפילו בליל אחרון וכן נותן אפילו בליל קלר ומה שנשמייר בבוקר זורק לאוך. ואיכא דאמר בקרן היה עושה פתילה עבה ובמוקף הוה פתילה דקה כדי שיכלה בקרן נמי בבקר. ומ"ד ממטה למעלה שבתחלה נתנו רביעית ועמדו שם ולאו שאין פיפוק ושוב הוסיפו עד חצי לוג: **מאן דאמר ממטה למעלה הכורכה חפה על ממונן של ישראל.** שאילו היה נותנין בו לוג לבתחלה ומה שמשייר למחר היו שופכין לאוך איכא תסרון: **אין עניות במקום עשירות.** אין מוחשין במה שופך לאוך: **מתני' מערבין נסכי פרים.** בב] האי מיין ושמן קאמר והכי קאמר מערבין מיין נסכי פרים ביין נסכי אילים ואע"ג דלפר אית ליה ששה עשרון סלת ואלי האיל יין ושמן ולאיל ב' עשרון סלת ושליש ההין יין וכן שמן אע"פ שערבים זה בזה משום דשייכם בנילתן שוה לתמידיו איכא שני לוגין לעשרון דבאיל כתיב שליש ההין לאיל דהייגו ד' לוגין בג] וה"ק לשמן (וכתיב שני עשרונים ו) ובפרים כתיב חלי הין דהייגו ששה לוגין וה"ק שמן) וכתיב ששה עשרונים לפר ו) דהייגו ב' לוגין לעשרון וכיון דבנילתן שוה משום הכי מערבין נמי **נסכי כבשים בנסכי כבשים.** כגון בד] בנסכי מוספין משום דתמידייהו בנילתן רכה דבשמיהן יש ג' לוגין שמן לעשרון דכתיב (שם כח) ועשרון לכבש וכתיב (שם) ורביעית ההין לכבש יין דהייגו ג' לוגין וכן שמן וכן נמי מערבין נסכי כבשים בנסכי כבשים של יחיד בנסכי כבשים של צבור

רש"י כת"י

כל דהו. ולפילו אל סיגים קמ"ל: **בשמן בשמן.** גבי תורה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן: **חד ריבוי הוא.** דחד בשמן קמא אינטריך לגופיה שתעטון שמן בכל המנחות ללוג: **אלא דאימא אילו לא נאמר בשמן בשמן כלל הייתי אומר.** דלא גרע משאר מנחות: **יכול יהא מתחלק וכו'.** אלים השמן לכל מין שבמנחה לא היה שמן: **כשהוא אומר בשמן בשמן ברבוכה.** דכתיב והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן ומלת מורבכת חלת בלולות בשמן. ועד שהמת הוה דריש תרי בשמן קמאי והשתא דרש שמן דסיפא דקרא: [שאין ת"ל. שהרי אין רבוכה בלא שמן:] **אינו שומע לך.** דלהוי רבוי אחר רבוי דחד אינטריך לגופה: **אלא אלי לוג שמן לתודה.** לכולה תודה: **ושליש השמן.** לכל מין: **ואחד עשר יום שבין נדה לנדה.** שבין סוף נדה לתחלת נדה שלאחר שכלו שבעת ימי נדות שהאשה נדה שוב אינה מתחלת לחיות נדה עד י"א יום ואפי' לאחר ד"ם זיבה הוא ואם אינה רואה באותן י"א יום אלא אינה מליפה אלא אפי' בה] שלשה ימים שאינם לופופים כגון יום טמא ויום טהור הוא שומרת יום כנגד יום וטובלת ליום המחרת ואם שלשה ימים לאחר לופופים אלא זבה ונעשית פסולה עד שתבעה וקרבן אבל לאחר י"א יום אם רואה ד"ם נדה היא ואם רואה יום אחד שומרת ששה והוא ואם כל שבעה לאחר ופוסקת לערב טובלת מיד ואינה צריכה פסולת שבעה וקרבן מן התורה אבל בנות ישראל המחיריו על עמון שאפי' רוחות עופה ד"ם כחלבל ובשמות עליהם ז' נקיים (נדה סו.). ולאחר תוכיב כמה ימים קבלו עליהם דבר זה: **ועשרון אחד בלול בשמן למנחה ולוג שמן.** במצורע עני כתיב ודרשי ליה מר כי טעמי' ומר כי טעמיה: **למנחה.** ולפי' גדולה: **לגמרי לא אשכחן.** לגיפטר מקרבן עשיר וכיון דקרבן עשיר ג' עשרונות עני מיהא חדא בעי: **אין לך עבודה בשרה.** משקיעת החמה ואילך עד בקר: **אלא זו בלבד.** הלכתא גרוש: **מלמעלה למטה שיעור.** למעלה מחצי לוג א' בעי לייתי לאין עניות במקום עשירות: **מלמעלה למעלה שיעור.** למטה מחצי לוג לייתי ויעשה פתילה דקה למעלה מחצי לוג לא לייתי דהתורה חסה על ממונן של ישראל: **מתני' מערבין נסכי פרים.** בתמתת נסכי אל לא נגמות ולכן כל הלילה גם כל הלילה וחזרו ליל שני והכיאו אי שלישי לוג ועדין לקח יותר מאור הבקר וכן עשו חכמים מדת חצי לוג לכל נר כך עשו בתחלה הביאו לוג שלם לנסות ולכן כל הלילה גם כל הלילה וחזרו ליל שני והכיאו אי שלישי לוג ועדין לקח יותר מאור הבקר וכן עשו כמה לילות עד שהביאו חצי לוג ולקח כשעור הלילה ולא ניסו מלמטה למעלה דאין עניות במקום עשירות. ומ"ד **מלמעלה למטה שיעור** בתחלה רביעית הלוג ולא לקח אלא חצי הלילה ליל שני הוסיפו וכן כמה לילות עד ששערו חצי לוג בלילה אבל לא מלמעלה למטה לפי דמה שנתותר בנר לא יוכל לשפוך והתורה חסה על ממונן של ישראל: **מתני' מערבין נסכי פרים.** בתמתת נסכי אל לא נגמות שתיהן שוה שני לוגים לעשרון דקתני לעיל (פח:): ששה לוגין לפר וסלת הוו להו ששה עשרונים כדכתיב (במדבר טו) והקריב על בן הבקר מנחה סלת ששה עשרונים בלול בשמן חצי ההין דהייגו ששה לוגין ולאיל ד' לוגין וסלת שני עשרונים לאיל: **נסכי כבשים.** ג' לוגין לעשרון דכתיב (במדבר כט) עשרון אחד לכבש האחד וכתיב (שמות כט) בלול בשמן כתית רביעית ההין דהייגו ששה לוגין:

תורה אור השלם

1. אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן:

ויקרא ז יב

2. ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן: ויקרא יד כא

3. ונסיכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישית ההין לאיל ורביעת ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה: במדבר כח יד

4. וקדה חמש מאות בשקל הקדש ושמן זית הין:

שמות ל כד

5. ואל בני ישראל תדבר לאמר שמן משחת קדש יהיה זה לי לדרתיכם: שמות ל לא

6. באהל מועד מחוץ לפרכת אשר על העדת יערך אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני יי חקת עולם לדרתם מאת בני ישראל:

שמות כז כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' מ"ר במצורע עני כתיב ועשרון וגו' בלול וגו' לימד: (ב) רש"י ד"ה חד ריבוי הוא דחד:

מוסף רש"י

בשמן בשמן. גבי רבוכה של תודה נמנתות בפ' ג' מדות דכתיב והקריב על זבח התודה וכתיב אלא בשמן, ומנין אילו נאמר בשמן פייטי אומר כל המנחות נלוג מ"ל בשמן בשמן דחלות ורקיקין, הוי ריבוי אחר ריבוי למעט לאחי לוג. איני שומע לך. ללמד דכר זה מן המקרא שהלכה למשה מסיני על פה היא. שבין נדה לנדה. בין סוף נדה למחילת נדה שבלו ימי נדה לינסב לגלייס אחת ששה והוא עד שילבו י"א יום (נדה עב.). מערב עד בוקר. בגרות כתיב יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר. תן לה. למנורה מדת שמן כדי שתהא דולקת כל הלילה ושיעורו חכמים אלי לילה לכל נר ונר יש בו כדי לסדליק כל הלילה של תקופת טבת ואם יותיר בקלרס יותיר (יומא סו.). מדתה אלי לוג לכל נר ונר כך שיעורו חכמים ליני תקופת טבת שלא תכבה כל הלילה, ותמתח וכיסון ובמדיר אם תדליק אינים היום לא תיכפה לן (בחיים יא.). אין לך עבודה שכשירה. כלומר אין לך עבודה שכשירה אחר הדלקתן דדרים כבי אותו מערב ועד בקר (יומא שם). אין לך עבודה מעבודות שהן תמורות ביום כגון עבודות הדם ומקלי וקטרת אבריין מהלכתא לכולן (בחיים שם). התורה חסה על ממונן של ישראל. דכתיב (ויקרא יד) ולוה הכהן ופנו את הבית, שלא יטמאו כלי חרס שבתוכו שאין לסם טהרה במקוה (ר"ה כז. יומא לט. חולין שם: בארוכה). אין עניות במקום עשירות. לא עשו דבר בנסמוס אלא הכל מתחלתן דיים ושותר (שבת קב.).

מסורת הש"ס

(ה) זבחים פב. נדה עב.; (ו) [הוריות יא: כריתות ה:]; (ז) פסחים נט. יומא טו. זבחים יא.; (ח) [לעיל עו: וש"נ]; (ט) [זבחים פח: שבת קב: כתובות קו:]; תמיד כט. לא.[:]; (י) [במדבר טו]; (כ) עיין בספר קרבן אהרן בפ' לו ס' י"ל שמלריך כזה ועי' רש"ל וק"ק;

שינויי נוסחאות

א) ס"מ כל דהו ואפילו מחבות קמ"ל. (ש"מ). ולגי' זו נראה דלא גרס זהב אלא ולעבד כל דהו. ועיין מתו"ה ולעבד: ב) ולרבוכה. וכן בכל הסוגיא. (ש"מ): ג) ס"מ וכ"ק: ד) מיכות במצורע עני כתיב נמתקו. (ש"מ): ה) אליעזר בן יעקב אומרים כו' ור' נחמיה ור' אליעזר בן יעקב אומר. (ש"מ): ו) בדפו"ר לגופיה מאי אמרי'. והגיה ס"מ לגופיה מאי קאמר: ז) מצורע עשיר ג'. (ש"מ): ח) ליבעי מנחה כלל. (דפו"ר): ט) לוגי הוי דכתיב. (ש"מ): י) תריסר הוו. (ש"מ): יא) מלמעלה למטה. (ש"מ): יב) ריבוי הוא דחד. (ש"מ): יג) למנחה ולרקיקין ולאיי. (ישר שובב): יד) במצורע עני כתיב: הס"ל ומה"ל ליתה. (ש"מ): טו) ואידך ונוי' ס"מ כ"א לגופיה.] לא איצטריך מדמלגולע עשיר. (ש"מ): טז) ס"מ וכ"ק: יז) בדפו"ר לגופיה אחד עשרון. והגיה ס"מ לגופיה אחד סגי רבי אליעזר. וכ"ק הגיה קרבן אשם אחד עשרון אחד סגי רבי אליעזר: יח) ואידך ר"ש ורלב"ל אומרים. (ישר שובב): יט) למנחה מאי עבדי ליה: תרתי ש"מ. דבין מנחה גדולה של ס' ובין מנחה קטנה של עשרון אין לה אלא לוג: כל מנחה. (ש"מ): כ) העבודות: הס"ל ומה"ל אלא זו ושיעורו. (ש"מ): כא) נתנו לוג שמן. (ש"מ): כב) פרים מין ושמן. כל"ל. (ש"מ). וכ"ק הגיה הלי איין ושמן: כג) לוגין לעשרון וכ"ס. (ש"מ): כד) כגון נסכי תמידין בנסכי. (ש"מ): כה) לו אלילו ד' יומים. (כתו"מ):

שיטה מקובצת

תוספות ד"ה ולעבד. ולעביד כל דהו אתי שפיר. ר"מ לגרסי' כל דהו אלי ממתמת. ע"ב בגליון:

רבינו גרשום

לעבד זהב כל דהו. לפי נרות ולא טהור: **קמ"ל.** דצריך [זהב טהור]: **מה ת"ל בשמן בשמן.** חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משוחים בשמן: **חד ריבוי הוא.** ולא תרי, דחד בשמן צריך לגופיה ואידך בשמן הוי חד ריבוי: **כשהוא אומר בשמן ברבוכה, שאין ת"ל.** שהרי נאמר שמן ברבוכה בחביתין דכתיב על מחבת בשמן תעשה מורבכת: **הלכה למשה מסיני.** היא דמתחלק בשוה לג' מינין ולא בעיא קרא: **ואפילו מנחה של ס' עשרונים.** כדתנן בפ' המנחות והנסכים מתנדב אדם מנחה של ס' עשרון כו' עשרון סולת אחד בלול בשמן למנחה ולוג שמן גבי מצורע עני כתיב: **לגמרי לא אשכחן.** זבח בלא מנחה: **ואידך תרתי שמעת מינה.** בין מנחה גדולה של ס' בין מנחה קטנה של עשרון: **שלשה ומחצה למנורה.** אין מכלל ז' מדות אלא אגב דחשיב לוגין דפר ואיל וכבש חשיב נמי דמנורה: **אין לך עבודה שכשרה מערב עד בקר.** ולא ביום אלא זו: **אית דאמר מלמעלה למטה שיעורו.** שבתחלה נתנו לוג

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

וודאי שנשתייר בבקר ובלילה השני פיחתו עד ששיעורו הדבר שאין צריך יותר מחצי לוג אפילו לליל הארוך: **מאן דאמר מלמעלה למטה שיעורו** קסבר **אין עניות במקום עשירות.** ולא חששו על מה שנשתייר בשחרית מן הלוג שאין ראוי לכלום. וה"ה הכי איבעי ליה לשוויי בכל לילה בנר יותר מחצי לוג הרשות ביד. **ומאן דאמר ממטה למעלה שיעורו.** שבתחלה נתנו פחות מחצי לוג ודאי שעדיין צריך עד שיכונו שאין צריך יותר מחצי לוג. וכיון דמעיקרא שיערו הכי ממטה למעלה ש"מ משום **דהתורה חסה על ממונן של ישראל** ואינו ראוי ליתן בנר יותר מחצי לוג: **מערבין נסכי פרים.** האי נסכי משמן ומנחה היינו הכל ביחד קרי נסכין והכי קאמר **מערבין נסכי פרים בנסכי אילים.** אע"פ דלפר אית ליה ג' עשרון סלת וחצי הין שמן וכן יין ולאיל ב' עשרון ושלישית הין שמן וכן יין, אעפ"כ מערבין נסכיהן זה בזה דזה דלקל עשרון הוי שני לוגין שמן לעשרון: ומערבין נמי **נסכי כבשים בנסכי כבשים** כמו נסכי תמידין במוספין שזה וזה בלילתן רכה ג' לוגין שמן לעשרון: וכן **נסכי כבשים של יחיד** בנסכי כבשים של צבור: